

University of Groningen

**The structure and composition of Deutero-Isaiah. With special reference to the polemics against idolatry**

Spykerboer, Hendrik Carel

**IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.**

*Document Version*

Publisher's PDF, also known as Version of record

*Publication date:*

1976

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

*Citation for published version (APA):*

Spykerboer, H. C. (1976). The structure and composition of Deutero-Isaiah. With special reference to the polemics against idolatry Groningen: Krips Repro B.V. Meppel

**Copyright**

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

**Take-down policy**

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

*Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.*

SAMENVATTING (Summary in Dutch)

In het eerste deel wordt de literatuur, die de laatste twintig jaren over de structuur en kompositie van Deutero-Jesaja verschenen is, besproken. Het tweede deel bestaat uit een onderzoek naar de opbouw en samenhang van de achtereenvolgende passages in Jes. 40-55; daarbij dienen Jes. 40:18-20, 41:7, 44:9-20 en 46:5-7 als "invalspoorten". Deze polemieken tegen de afgodendienst, die vaak als secundair beschouwd worden, blijken zeer nauw met hun context verbonden te zijn en te fungeren als stukken, die de onvergelykbaarheid en het unieke van Jahwe onderstrepen; als zodanig zijn zij een wezenlijk deel van het boek.

Uit het onderzoek blijkt, dat Jes. 40-55 een samenhangend geheel vormt; literaire genres vervullen een dienende functie binnen grotere literaire eenheden en worden door DJ met grote vrijheid gehanteerd. Een isolering van de genres heeft tot gevolg, dat zowel de genres als ook de omliggende tekst niet tot hun recht kunnen komen. Voorts verbindt de profeet bewust de perikopen met elkaar, daarbij gebruik makend van diverse technieken - zoals trefwoorden, scharnier-teksten en overbruggende motieven - welke veelal parallel lopen en zelfs door elkaar heen vloeien, zodat bijv. een trefwoord tevens een wezenlijke gedachte tot uitdrukking kan brengen. Ook de zgn. knechts-liederen zijn deel van het boek, zodat hun losmaking uit het geheel, zowel een juist verstaan van het geschrift als van deze "liederen" zelf onmogelijk maakt. De knechts-stukken moeten kollektief geïnterpreteerd worden.

Hoewel Jes. 40-55 een duidelijke gedachtengang ontwikkelt, moet men in het oog houden, dat dit vaak gebeurt via golfbewegingen, waarbij oude motieven telkens weer terugkeren, en tegelijkertijd nieuwe ideeën naar voren komen. Zo kan men ook geen scheiding aanbrengen tussen Jes. 40-48 enerzijds en 49-55 anderzijds; in feite vloeit 48:1-16 over in 49:1-6; na hoofdstuk 48 richt de profeet zich niet uitsluitend tot de gelovigen, zoals vaak gedacht wordt; ook op dit punt komt het "vloeiende" karakter van Deutero-Jesaja's denken tot uiting.

Het is duidelijk, dat Jes. 48:20-21, 52:11-12 en 55:12-13 latere toevoegingen zijn, daar zij oproepen tot een uittocht uit Babylon, terwijl het geschrift zelf geschreven is in een tijd,

atste twin-  
Jesaja ver-  
onderzoek  
assages in  
en 46:5-7  
ienst, die  
met hun  
die de on-  
als zo-  
hangend  
functie  
t grote  
tot gevolg,  
st hun  
de perikopen  
ken - zo-  
tieven -  
vloeien,  
te tot uit-  
n deel van  
n juist ver-  
nmogelijk  
teerd worden.  
wikkelt,  
olfbewegin-  
tegelijker-  
en schei-  
nderzijds;  
richt de  
vaak ge-  
ter van

waarin een zodanige oproep nog niet kon worden gedaan, nl. in de tijd vóór de val van Babylon. De profeet, die het einde van het Babylonische rijk zag naderen, wendde zich tot Jeruzalem/Zion met een boodschap van troost en bemoediging: Jahwe heeft Cyrus doen opstaan om een nieuwe tijd te brengen voor Jacob/Israel; ook andere volken zullen in de vernieuwing van Israel delen en erkennen dat Israel's lijden hun heil insluit. Terwijl aan Babylon een einde zal komen, zal Jeruzalem een transformatie ondergaan, die, ook vergeleken met de tijd voorafgaand aan de ballingschap, een radikale verandering zal betekenen. Jeruzalem mag ervan verzekerd zijn, dat Jahwe zijn plan, waarin ook Israel's huidige lijden is begrepen, zal doorvoeren. Het motief van een tweede exodus is, indien aanwezig, van zeer ondergeschikt belang, aangezien DJ voortdurend de terugkeer van Jahwe in Jeruzalem en haar herstel voor ogen houdt. De boodschap van de profeet, die zelf waarschijnlijk vanuit Babylon schreef, toont aan hoe vruchtbaar de tijd van de ballingschap is geweest, niet alleen voor de tijd waarin Deutero-Jesaja leefde, maar ook in latere eeuwen. De motieven van de lijdende knecht, het nieuwe Jeruzalem, het heil voor de volkeren als ook de positieve waardering van het lijden worden in het Nieuwe Testament weer opgenomen.

5:12-13  
tocht uit  
n tijd,